

33 Cdo 2884/2012

Předmět kupní smlouvy

Předmětem kupní smlouvy mohou být movité věci určené individuálně, druhově (genericky), hromadně (tzv. universitas rerum) nebo úhrnem, tj. „jak stojí a leží“. Úhrnné vymezení předmětu koupě předpokládá absenci určení věcí individuálně (podle konkrétních nezaměnitelných znaků), druhově (podle množství, míry, váhy, jakosti) či hromadně (jako objektivně vytvořený hospodářský celek nesoucí společné označení, náležející téže osobě a obecně označovaný za jeden celek); předmět je vymezen za použití jiných údajů, nejčastěji specifikací místa, kde se věci nalézají (např. vybavení provozovny, skladu, bytu apod.).

ROZSUDEK

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Krbka a soudců JUDr. Ivany Zlatohlávkové a JUDr. Václava Dudy ve věci žalobce L. H., zastoupeného Mgr. Lubomírem Matějem, advokátem se sídlem v Praze 8, Kyselova 1185/2, proti žalované MUDr. D. H., zastoupené JUDr. Václavem Kusalou, advokátem se sídlem v Hradci Králové, Gočárova třída 1105/36, o 200.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 121 C 70/2010, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 3. 2012, č.j. 21 Co 438/2011-127, takto :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 3. 2012, č.j. 21 Co 438/2011-127, se ruší a věc se tomuto soudu vrací k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Ve výroku označeným rozhodnutím krajský soud změnil rozsudek Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 8. 3. 2011, č.j. 121 C 70/2010-97, tak, že zamítl žalobu, jíž se žalobce domáhal po žalované zaplacení 200.000,- Kč se specifikovanými úroky z prodlení, a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Podle odvolacího soudu smlouva z 26. 2. 2007, kterou uzavřeli s žalovanou právní předchůdci žalobce, trpí co do vymezení předmětu koupě neurčitostí, kterou nelze odstranit ani výkladem (§ 35 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „obč. zák.“). Ze srovnání článku I a článku III smlouvy dovodil, že není zřejmé, zda předmětem jsou věci určené individuálně, druhově nebo hromadně anebo zda vůle stran směřovala věci převést „jak stojí a leží“. Závěr, že předmětem převodu byly věci, které se v době uzavření smlouvy nalézaly v bytě v H. K., neobstojí; ze smlouvy totiž nevyplývá vůle stran převést veškeré věci v bytě nebo jenom některé, neobjasněn je pojem „bytové vybavení“ (jemu se vymykají jízdní kolo a videokazety), dřevěné suvenýry, keramika a „200 ks nahraných videokazet“ jako předměty koupě jsou nedostatečně specifikovány (jde o věci, které nelze určit druhově nebo hromadně, ale typicky o věci, které se vyznačují individuálními vlastnostmi a je třeba je identifikovat nezaměnitelně). Jde-li o absolutně neplatný právní úkon (§ 37 odst. 1 obč. zák.), nárok žalobce na plnění z titulu sjednané kupní ceny není dán.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, jímž prostřednictvím dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení (§ 241a odst. 2 písm. b/ zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012, srov. část první, čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb., dále jen „o.s.ř.“) zpochybnil závěr o neplatnosti kupní smlouvy z důvodu neurčitosti předmětu převodu (§ 37 odst. 1 obč. zák.). Se zřetelem na to, že předmětem byly movité věci vymezené obecně jako bytové zařízení a vybavení, tj. věci určené úhrnem („jak stojí a leží“), že prodávající a kupující (žalovaná), která byla v době převodu již vlastníci předmětného bytu v H. K., věci umístěné v bytě důvěrně znali, a že smlouvu uzavřeli na základě předběžného ústního projednání, byl předmět koupě určitý a kupní smlouva platným právním úkonem, z něhož žalovaná dosud neplnila. Navrhl, aby dovolací soud rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se s rozhodnutím odvolacího soudu ztotožnila a navrhla dovolání odmítnout pro zjevnou bezdůvodnost.

Dovolání - přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a/ o.s.ř., neboť směřuje proti rozhodnutí, kterým odvolací soud změnil rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé - je i důvodné.

Protože vady vyjmenované v ustanovení § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a/, b/ a odst. 3 o.s.ř., jež by řízení činily zmatečným, ani jiné vady řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř.), k nimž je dovolací soud podle ustanovení § 242 odst. 3, věty druhé, o.s.ř. povinen přihlídnout z úřední povinnosti, žalobce nenamítá a ze spisu nevyplývají, a protože je dovolací soud uplatněným dovolacím důvodem - zde důvodem podle § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř. - včetně jeho obsahového vymezení vázán (§ 242 odst. 3, věta první, o.s.ř.), je předmětem přezkumu závěr o neplatnosti smlouvy pro neurčitost předmětu koupě.

Právní posouzení je ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř. nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle

právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení [§ 37 odst. 1](#) obč. zák. musí být právní úkon učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně, jinak je neplatný.

Podle ustanovení [§ 35 odst. 2](#) obč. zák. je třeba právní úkony vyjádřené slovy vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.

Podle ustanovení [§ 588](#) obč. zák. z kupní smlouvy vznikne prodávajícímu povinnost předmět koupě kupujícímu odevzdat a kupujícímu povinnost předmět koupě převzít a zaplatit za něj prodávajícímu dohodnutou cenu.

Odvolací soud převzal skutkové zjištění soudu prvního stupně, podle něhož L. H. a P. H. uzavřeli jako prodávající s žalovanou 26. 2. 2007 písemnou „smlouvu kupní pro prodej bytového vybavení.“ V článku I strany deklarovaly, že „kupní smlouva je uzavírána na základě předběžného ústního projednání. Účastníci se dohodli na obsahu smlouvy a prodejce se tedy zavazuje k odprodeji následujícího bytového vybavení: Dle přílohy č. 1.“ Kupní cenu sjednaly částkou 200.000,- Kč splatnou do 31. 12. 2008. Článek III obsahuje - mimo jiné - formulaci, že „kupující kupuje bytové vybavení, tak jak stojí a leží,“ a sdělení, že „smlouva kupní navazuje na smlouvu darovací bytové jednotky H. K. a je součástí věcného břemene darovací smlouvy na dobu dožití prodávajících.“ Uzavření kupní smlouvy předcházela darovací smlouva, kterou prodávající darovali žalované předmětný byt, s nímž je spjat užitý pojem „bytové vybavení“. Pokud jde o právo na zaplacení kupní ceny, je žalobce právním nástupcem prodávajících (P. H. zemřela 22. 5. 2007, L. H. zemřel 4. 12. 2007).

Kupní smlouva je dvoustranný právní úkon, který zakládá synallagmatický závazkový vztah mezi stranou prodávající a stranou kupující. Ke vzniku smlouvy ustanovení [§ 588](#) obč. zák. vyžaduje, aby se strany dohodly na podstatných náležitostech, tj. na předmětu koupě a na kupní ceně.

Sankce neplatnosti právního úkonu se ustanovením [§ 37 odst. 1](#) obč. zák. váže k náležitostem projevu vůle; projev vůle je neurčitý, je-li sice po jazykové stránce srozumitelný, avšak nejednoznačný - a tím neurčitý - je jeho věcný obsah (včetně předmětu ujednání). Jde-li - jako v projednávaném případě - o výslovný právní úkon, je třeba v označení jeho předmětu rozlišovat, zda vada spočívá jen v jeho nepřesné nebo neúplné identifikaci, kterou lze odstranit postupem podle [§ 35 odst. 2](#) obč. zák., nebo zda jde o takový nedostatek, který ani podle použitého jazykového vyjádření, ani podle vůle účastníků právního úkonu, nemůže učinit jednoznačným, jakého předmětu se týká. Jazykové vyjádření právního úkonu zachycené ve smlouvě musí být vykládáno nejprve prostředky gramatickými (z hlediska možného významu jednotlivých použitých pojmů), logickými (z hlediska vzájemné návaznosti použitých pojmů) či systematickými (z hlediska řazení pojmů ve struktuře celého právního úkonu). Kromě toho soud na základě provedeného dokazování posoudí, jaká byla skutečná vůle stran v okamžiku uzavírání smlouvy. Podmínkou pro přihlídnutí k vůli účastníků je to, aby nebyla v rozporu s tím, co plyne z jazykového vyjádření úkonu. Interpretace obsahu právního úkonu soudem podle [§ 35 odst. 2](#) obč. zák. nemůže nahrazovat či měnit již učiněné projevy vůle; použití zákonných výkladových pravidel směřuje pouze k tomu, aby obsah právního úkonu vyjádřeného slovy, který učinili účastníci ve smlouvě, byl vyložen v souladu se stavem, který existoval v době jejich smluvního ujednání.

Předmětem kupní smlouvy - jak dovodila soudní praxe (srov. rozsudky Nejvyššího soudu z 26. 11. 2003, sp. zn. 32 Odo 441/2003, a z 29. 2. 2012, sp. zn. 33 Cdo 1430/2010) - mohou být movité věci určené individuálně, druhově (genericky), hromadně (tzv. universitas rerum) nebo úhrnem, tj. „jak stojí a leží“ ([§ 501](#) obč. zák.). Úhrnné vymezení předmětu koupě předpokládá absenci určení věci individuálně (podle konkrétních nezaměnitelných znaků), druhově (podle množství, míry, váhy, jakosti) či hromadně (jako objektivně vytvořený hospodářský celek nesoucí společné označení, náležející téže osobě a obecně označovaný za jeden celek); předmět je vymezen za použití jiných údajů, nejčastěji specifikací místa, kde se věci nalézají (např. vybavení provozovny, skladu, bytu apod.).

Nejvyšší soud se neztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, podle něhož nejednoznačnost ve vymezení předmětu smlouvy z 26. 2. 2007 nelze odstranit výkladem podle [§ 35 odst. 2](#) obč. zák.

Jazykové vyjádření prodávajících v článku I smlouvy směřující k odevzdání („odprodeji“) bytového vybavení podle přílohy a jazykové vyjádření kupující v článku III smlouvy, že přebírá („kupuje“) bytové vybavení „jak stojí a leží“, tj. bez ohledu na přílohu, je rozporné jen tehdy, nepřihlédne-li se k dalším zjištěným skutečnostem, které uzavření kupní smlouvy předcházely, popř. které panovaly v době převodu. Z toho, že L. H. a P. H. darovali byt, který i nadále užívali na základě práva odpovídajícího věcnému břemeni, žalované (vnučce) a že smluvní strany - jak vyplývá z článku I smlouvy - přistoupily k uzavření smlouvy „na základě předběžného ústního projednání“, takže věděly, co tvoří zařízení (vybavení) bytu, se podává skutečná vůle prodávajících; jí bylo prodáno žalované movité věci vymezené specifikací místa, kde se nalézají, tedy „jak stojí a leží“. Zatímco žalovaná akceptaci výslovně vážala na věci určené úhrnem, prodávající tak nabídkou neucínil, přestože - jak vyplývá z uvedených okolností - jejich skutečná vůle k tomu směřovala. Za této situace odvolacím soudem vytýkaná neurčitost identifikace některých věcí (položek) v příloze nezpůsobuje neplatnost smlouvy, neboť příloha smlouvy nemá výčtovou povahu, ale jen demonstrativně označuje věci (položky), o nichž mezi stranami nebylo pochyb, že patří k bytovému vybavení.

Protože odvolací soud otázku platnosti smlouvy z hlediska určitosti předmětu plnění posoudil - na podkladě zjištěného skutku - nesprávně, Nejvyšší soud jeho rozhodnutí zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení ([§ 243b odst. 2](#), část věty za středníkem, odst. 3, věta první, o.s.ř.).

Soudy nižších stupňů jsou vázány právním názorem dovolacího soudu ([§ 243d odst. 1](#), věta první, [§ 226 odst. 1](#) o.s.ř.).

V novém rozhodnutí odvolací soud (soud prvního stupně) rozhodne nejen o nákladech dalšího řízení, ale znovu i o nákladech řízení původního, tedy i dovolacího ([§ 243d odst. 1](#), věta druhá, o.s.ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 25. září 2013

JUDr. Pavel Krbek předseda senátu